

Lausunto

12.03.2026

Asia: VN/20307/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi (ns. joustomalli)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SAMS -Samarbetsförbundet kring funktionshinder arbetar för personer med funktionsnedsättning med svenska som modersmål.

Först och främst vill vi kritisera den mycket korta tiden som reserverats för att lämna utlåtanden. En svarstid på endast en och en halv vecka kan inte anses vara tillräcklig för att säkerställa en god och grundlig lagberedning.

SAMS anser att den föreslagna modellen skulle vara ett steg framåt mot ett mer flexibelt system. En mer flexibel samordning skulle bland annat stödja personer med partiell arbetsförmåga att förbli i arbete, öka antalet arbetade timmar och förbättra individernas försörjning. Det viktigaste steget framåt är övergången från ett allt-eller-ingenget-system till en gradvis samordning. Det tidigare systemet har skapat en rädsla för att hela pensionen skulle försvinna redan vid en liten överskridning, vilket i praktiken blivit ett hinder för den som vill pröva att arbeta i liten skala.

I förslaget finns en del svagheter som man ytterligare bör fundera över i den fortsatta beredningen. Problem med modellen är bland annat att personer som får partiell invalidpension kan nå inkomstgränsen till exempel när inkomsterna stiger, även om arbetstiden inte har förändrats. SAMS anser också att flexpotten är rätt så låg och gärna kunde vara högre.

Ett annat problem i förslaget är att man i dag kan låta sin pension vara vilande få det högsta handikappbidraget för vuxna i stället för det lägre vårdbidraget för pensionstagare. I den nya modellen försvinner denna möjlighet, eftersom personen juridiskt sett fortsätter att vara pensionär. Lagberedarna medger att förmånen går förlorad, men menar att detta ”kompenseras” – något som i

praktiken inte stämmer för personer med stora merkostnader till följd av funktionsnedsättning. Vidare står det i förslaget att pensioner som är vilande 31.12.2027 återaktiveras automatiskt 1.1.2028. Det innebär att de som idag jobbar med pensionen vilande och därmed fått det högsta handikappbidraget för vuxna, nu automatiskt blir pensionärer igen och faller tillbaka till det lägre vårdbidraget för pensionstagare från och med januari 2028. Propositionen konstaterar att "separata övergångsregler inte behövs". Det är en reell risk för dem som förlorar hundratals euro per månad utan förvarning.

SAMS vill också i detta sammanhang lyfta fram den digitala tillgängligheten. Systemet bygger på att pensionären månadsvis följer sin flexpott, dvs. flexibilitet per kalenderår, via inkomstregistret och pensionsanstalternas digitala tjänster. För att detta ska fungera bör man beakta den digitala tillgängligheten för personer med olika funktionsnedsättning. Exempelvis om dessa inte är fullt tillgängliga för skärmläsare förlorar personer med synnedsättning kontrollen över sin egen ekonomi. Därför bör man i den fortsatta lagberedningen fokusera på tillgängliga lösningar så att alla personer oberoende av funktionsnedsättning har jämlika möjligheter att ta del av systemet utan diskriminerande följder.

Nordman Marica

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf